

สรุปข่าวรัฐสภา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การประชุมร่วมกันของรัฐสภาครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)

วันศุกร์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมใหญ่วุฒิสภา อาคารรัฐสภา นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา เป็นประธานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) โดยมี ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา ผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ประธานการประชุม

เมื่อครบองค์ประชุมแล้วประธานฯ ได้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระดังนี้

(๑) กระทุ้งถาม (ไม่มี)

(๒) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม (ไม่มี)

(๓) รับรองรายงานการประชุม (ไม่มี)

ก่อนเข้าสู่การพิจารณาวาระที่ ๔ ประธานที่ประชุมขออนุญาตที่ประชุม นำวาระที่ ๗ เรื่องอื่น ๆ ขึ้นมาพิจารณาก่อน ที่ประชุมอนุญาต

เรื่องอื่น ๆ

๑. คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ขอขยายระยะเวลาการพิจารณาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๒. คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์และวิธีการไกลเกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) ขอขยายระยะเวลาการพิจารณาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ที่ประชุมเห็นชอบให้ขยายเวลาตามที่คณะกรรมาธิการฯ เสนอ

(๔) เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว

- เรื่องด่วน

พิธีสารว่าด้วยกลไกระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

นายวีระศักดิ์ หวังศุภกิจโกศล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ แถลงหลักการและเหตุผลของพิธีสารดังกล่าว ด้วยมติคณะรัฐมนตรีเสนอให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบพิธีสารว่าด้วยกลไกระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจของอาเซียน (ASEAN Protocol on Enhanced Dispute Settlement Mechanism : EDSM) ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers: AM) ครั้งที่ ๔๔ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๕ (ค.ศ. ๒๐๑๒) มีมติให้มีการทบทวนและเพิ่มประสิทธิภาพกลไกระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจ เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ที่จะจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนให้ AEC เป็นประชาคมที่ยึดถือกฎเกณฑ์ (Rules-based community) โดยได้มอบหมายให้คณะทำงานว่าด้วยกลไกระงับข้อพิพาทของอาเซียน (Task Force on ASEAN Dispute Settlement Mechanism: TF - EDSM)หารือกันเพื่อพิจารณาถึงแนวทางการปรับปรุงพิธีสาร EDSM ในช่วงปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘ (พ.ศ. ๒๐๑๓-๒๐๑๕) คณะทำงานฯ ได้มีการประชุม ๘ ครั้งเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกลไกระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจของอาเซียน โดยได้เสนอให้ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจอาเซียน (Senior Economic Officials' Meeting: SEOM) ครั้งที่ ๒/๔๖ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) เพื่อพิจารณา ซึ่งที่ประชุม SEOM ได้มีมติให้คณะทำงาน TF-EDSM เริ่มต้นการเจรจาเพื่อปรับปรุงพิธีสาร EDSM ต่อมา ประเทศสมาชิกอาเซียนดำเนินกระบวนการภายใน เพื่อขอความเห็นชอบการเริ่มต้นการเจรจาเพื่อปรับปรุงพิธีสาร EDSM ซึ่งสำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบการเข้าร่วมเจรจาปรับปรุงพิธีสาร EDSM เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) คณะทำงาน TF-EDSM ได้เริ่มเจรจาปรับปรุงพิธีสาร EDSM ครั้งแรกในการประชุม คณะทำงาน TF-EDSM ครั้งที่ ๑๙ ในปี ๒๕๕๙ (ค.ศ. ๒๐๑๖) จนในที่สุด ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถหาข้อสรุปผลการเจรจาได้สำเร็จในการประชุมคณะทำงาน TF-EDSM ครั้งที่ ๒๙ เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ (ค.ศ. ๒๐๑๙) ตลอดการเจรจาปรับปรุงพิธีสาร EDSM ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ กระทรวงพาณิชย์ได้หารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รวมทั้งได้เชิญผู้แทนทั้ง ๒ หน่วยงานเข้าร่วมคณะในการเจรจาทุกรอบ จนถึงขั้นตอนการขั้ดเกล้าอัยคำทางกฎหมาย เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๒ คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบพิธีสาร EDSM และอนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ลงนามพิธีสาร EDSM และเมื่อลงนามแล้ว ให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา และเสนอรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบพิธีสาร EDSM ก่อนแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันต่อไป ล่าสุดไทย (โดยนายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์) และประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมลงนามพิธีสาร EDSM เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ ๓๕ และการประชุมสุดยอดที่เกี่ยวข้อง ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี ประเทศไทย และอยู่ระหว่างดำเนินกระบวนการภายในเพื่อให้สัตยาบันพิธีสาร EDSM ซึ่งพิธีสาร EDSM ฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับภายหลังจากที่ประเทศสมาชิกอาเซียนให้สัตยาบันครบทั้ง ๑๐ ประเทศ

พิธีสารฉบับดังกล่าว มีสาระสำคัญคือ พิธีสาร EDSM ฉบับใหม่นี้ ได้รับการปรับปรุงในหลายส่วนเพื่อให้ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์และมีความชัดเจนมากขึ้น ตลอดจนสอดคล้องกับหลักการขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) รวมทั้ง สามารถใช้กลไกระงับ

ข้อพิพาทใหม่ของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาค้าปลีกทางการค้าและส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกอาเซียน ปฏิบัติตามพันธกรณี

กลไกระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของประเทศ เพราะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ภาคเอกชนที่จะทำการค้าการลงทุนระหว่างกัน ผ่านการมีกลไกสำหรับรองรับหรือช่วยแก้ไขปัญหาค้าปลีกทางการค้าระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะการออกกฎระเบียบหรือการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่สอดคล้องกับข้อผูกพันหรือพันธกรณีที่ได้ตกลงกันไว้ โดยพิธีสาร EDSM ฉบับใหม่ได้เสริมสร้างกลไกระงับข้อพิพาททางการค้าของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพ โดยปรับปรุงให้มีความชัดเจน ปฏิบัติได้จริง มีความโปร่งใส และมีความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้ไทยในฐานะหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับประโยชน์จากระบบการค้าและการลงทุนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์ (Rules - based System) ที่มีความชัดเจน (Certainty) และคาดการณ์ได้ (Predictability) โดยส่งเสริมบรรยากาศ และการขยายการค้าการลงทุนในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น

จากนั้นที่ประชุม ได้เปิดโอกาสสมาชิกรัฐสภา อภิปรายสนับสนุนให้รับรองพิธีสารฉบับดังกล่าว เนื่องจากมีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในหลาย ๆ ประเด็น สอดคล้องกับแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ ที่มุ่งส่งเสริมสถานะไทยในเวทีโลกเพื่อภาพลักษณ์ที่ดี และส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำของอาเซียน และยังเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลไทยด้านเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ และยังให้โอกาสประเทศสมาชิกทั่วโลกสามารถให้อนุญาตตุลาการช่วยระงับข้อพิพาททางการค้าของอาเซียนได้ พร้อมเสนอแนะให้รัฐบาลเตรียมความพร้อมของบุคลากรด้านกฎหมาย และต้องเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับภาคเอกชนและประชาชน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประเทศสมาชิก ใช้เป็นกลไกในการระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจ การลงทุน และทรัพย์สินทางปัญญาในเบื้องต้น ส่งเสริมการใช้กลไกในระดับภูมิภาคอาเซียน แทนที่จะพึ่งพิงหน่วยงานในภูมิภาคอื่นในการระงับข้อพิพาทระหว่างกัน ซึ่งจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อภูมิภาคอาเซียน และขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภูมิภาคให้เดินหน้าต่อไป พิธีสารฉบับนี้จะทำให้อาเซียนมีการประนีประนอมกันหากเกิดข้อพิพาท รวมทั้งการเพิ่มระยะเวลายุติข้อพิพาทจาก ๖๐ วันเป็น ๖ เดือน ถือว่าเป็นไปตามข้อตกลงของ WTO และการมีอนุญาโตตุลาการจะช่วยเรื่องข้อพิพาทให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สมาชิกรัฐสภา อภิปรายให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกต เพื่อให้พิธีสารว่าด้วยกลไกระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจของอาเซียน ให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อาทิ การตีความที่ไม่ชัดเจนในการระงับข้อพิพาทของพิธีสาร EDSM ควรมีหลักเกณฑ์การตีความที่ชัดเจน เพื่อใช้ระงับข้อพิพาทได้อย่างแท้จริง โดยไม่เกิดปัญหาขึ้นในอนาคต กลไกของ EDSM ยังไม่เข้มแข็งเท่ากับ WTO ควรปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้พิธีสารฉบับนี้ สามารถใช้เป็นกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงควรมีแนวทางการบังคับ ให้ปฏิบัติตามการวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติในแนวเดียวกัน เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมภายใต้กรอบเดียวกัน จำนวนกรรมการระงับข้อพิพาทที่มาจากสัดส่วนของประเทศคู่กรณี ไม่ได้กำหนดจำนวนและคุณสมบัติให้ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลให้กระบวนการพิจารณาไม่มีความยุติธรรม ขาดความถ่วงดุลระหว่างคู่พิพาท เพราะต้องทำหน้าที่ชี้แจงเหตุผลแทนประเทศของตน จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกให้ชัดเจนและต้องไม่มีผลประโยชน์ร่วมกัน อีกทั้งการกำหนดให้เลขาธิการอาเซียนตั้งอนุญาโตตุลาการเพียงหนึ่งคนทำหน้าที่ตัดสินข้อพิพาทถือว่าไม่เป็นไปตามหลักสากล แต่ในทางปฏิบัติต้องมีอนุญาโตตุลาการ ๓ คน ซึ่งจะใช้เวลาในการตัดสินเพื่อให้เกิดการยอมรับจากคู่กรณีทั้งสองฝ่าย กระบวนการตั้งอนุญาโตตุลาการยังไม่ชัดเจนว่าจะใช้กติกาของประเทศสมาชิกใด อาจเกิดปัญหาได้ในอนาคต และบางประเทศอาจได้แต้มต่อในพิธีสารฉบับนี้ นิยามประเทศพัฒนาน้อยที่สุด อาจสร้างความน้อยใจให้กับประเทศสมาชิกอื่น ๆ จึงควรใช้ข้อความที่เหมาะสมมากกว่านี้ และมีแนวทางประชาสัมพันธ์เนื้อหาสาระของพิธีสารนี้เพื่อให้ประชาชนชาวไทย ผู้ประกอบธุรกิจรายเล็ก และรายย่อย ได้รับทราบสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ อันจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเหล่านี้เข้าถึงกระบวนการการระงับข้อพิพาท พิธีสารนี้ควรเกิดประโยชน์และส่งเสริมผู้ประกอบการทั้งรายใหญ่ รายเล็ก รายย่อย และเกษตรกร และควรนำมาใช้เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหา มากกว่านำมาใช้เมื่อเกิดปัญหาข้อพิพาทแล้ว และควรมีการกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับคณะทำงานว่าด้วยกลไกระงับข้อพิพาทของอาเซียน

เมื่อสมาชิกรัฐสภา ได้อภิปรายเป็นเวลาพอสมควรแล้ว และรัฐมนตรีได้ตอบชี้แจง ที่ประชุม มีมติเห็นชอบกับพิธีสารว่าด้วยกลไกระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจของอาเซียน ด้วยคะแนน ๕๔๙ เสียง จากนั้นประธานสั่งปิดการประชุม

ปิดประชุมเวลา ๑๓.๑๔ นาฬิกา

*****